

הנושא: היכן השגיאה?

הוכן ע"י: שמואל אביטל.

תקציר: בחומר מוצגת בעיה מתמטית ופתרון שלה המוביל לתוצאה לא הגיונית. יש לגלות היכן השגיאה. מצורף פתרון לבעיה.

מילות מפתח: אלגברה, טכניקה אלגברית, תבנית מספר, משוואה אלגברית, נוסחאות הכפל המקוצר, שגיאות.

החומר הוגש במסגרת: גליונות לחשבון מס' 45, תשל"ו.

החומר מכיל בנוסף לעמוד הפתיחה: עמוד אחד.

היכן השגיאה?

הנה בעיה שתוכל להטריד בה את חברך.
 נניח כי g הוא הגיל שלך ו- c הוא הגיל של חברך.
 סכום שני הגילאים יהיה אז $g + c$. נסמן סכום זה ב- s כלומר $g + c = s$.
 נכפול את שני אגפי השוויון האחרון ב- $(g - c)$, ונקבל: $(g + c)(g - c) = s(g - c)$
 נפתח סוגריים ונקבל: $g^2 - c^2 = sg - sc$
 נחבר c^2 לשני האגפים ונחסיר sg משני האגפים (בשפה פחות "נקיה" היינו אומרים: נעביר את c^2 לאגף ימין ואת sg לאגף שמאל- כמובן בשינוי סימן). נקבל $g^2 - sg = c^2 - sc$.
 אם נראה את s כשווה ל- $2 \times \frac{s}{2}$ (מה שבהחלט נכון), הרי שבאגף שמאל רשום עתה הריבוע של g ופעמיים המכפלה $2 \times \frac{s}{2} g$, באגף ימין רשום עתה הריבוע של c ופעמיים המכפלה $2 \times \frac{s}{2} c$.
 נוסיף עתה לשני האגפים הנ"ל את הריבוע של $\frac{s}{2}$, כלומר נוסיף $\frac{s^2}{4}$ ונקבל:

$$g^2 - 2 \cdot \frac{s}{2} \cdot g + \frac{s^2}{4} = c^2 - 2 \cdot \frac{s}{2} \cdot c + \frac{s^2}{4}$$

קיבלנו בכל אגף: ריבוע של מספר (g משמאל ו- c מימין) פעמיים המכפלה של מספר זה במספר אחר $\left(\frac{s}{2}\right)$, וריבוע של המספר האחר.

סכום זה שווה כידוע לריבוע של הפרש שני המספרים. כלומר: $\left(g - \frac{s}{2}\right)^2 = \left(c - \frac{s}{2}\right)^2$

נוציא שורש ריבועי משני האגפים ונקבל $g - \frac{s}{2} = c - \frac{s}{2}$ כלומר $g = c$!

"הוכחנו" כביכול ששני הגילים שווים תמיד!
 ברור שיש כאן שגיאה. התוכלו לגלות היכן היא?

תשובה:

בזמן הוצאת השורש מקבלים: $\pm \left(g - \frac{s}{2}\right) = \pm \left(c - \frac{s}{2}\right)$
 באופן זה מקבלים בחזרה $g + c = s$ כפי שצריך להיות.